

УДК 343.3

 DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1206055>
О.Л. ХИТРА,

 доцент кафедри адміністративного права та адміністративного процесу
 Львівського державного університету внутрішніх справ,
 кандидат юридичних наук, м. Львів, Україна

РОЗВИТОК НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ З РЕАГУВАННЯ НА КРИЗОВІ СИТУАЦІЇ, ЩО СУПРОВОДЖУЮТЬСЯ ЗБРОЙНИМ ПРОТИСТОЯННЯМ

O.L. KHITRA,

 Ass. Professor, Chair of Administrative Law and Administrative Process,
 Lviv State University of Internal Affairs, Ph.D. in Law, Lviv, Ukraine

DEVELOPMENT OF NORMATIVE AND LEGAL PROVISION FOR RESPONSE ON CRISIS SITUATIONS, FOLLOWED BY ARMED CONFRONTATION

Проведення антитерористичної операції в деяких районах Донецької та Луганської областей визначило крайню необхідність дослідження підходів реагування військових формувань та правоохоронних органів спеціального призначення на кризові ситуації. Україна не є виключенням в цьому аспекті. У наш час виникає значна кількість збройних конфліктів в світі. Отже, поглиблене дослідження нормативно-правових механізмів впливу на кризові ситуації не тільки дає змогу підвищити дієвість та ефективність управлінської діяльності за надзвичайних умов функціонування, а й дозволяє визначити оптимальні заходи щодо їх врегулювання.

У наукових джерелах останніх років окремим питанням розглядалися правові засади діяльності військових формувань і правоохоронних органів в умовах збройного протистояння у роботах А.В. Басова, С.В. Белая, Ю.В. Дубка, О.В. Гуляка, І.В. Євтушенка, С.О. Кузніченка, В.А. Лаптія, С.О. Магди, В.Я. Настюка, О.В. Негодченка, Г.М. Перепелиці, В.М. Плішкіна, М.Б. Саакяна, М.П. Стрельбицького, Д.В. Талалая, О.С. Шаптали та ін. Означеними науковцями зроблено значний доробок у дослідженні проблем службово-бойової діяльності військових формувань та правоохоронних органів спеціального призначення в умовах збройного протистояння, однак вони досліджували окремі питання реагування на збройні конфлікти. Ґрунтовного дослідження нормативно-правового забезпечення з реагування на кризові ситуації, що супроводжуються

збройним протистоянням, не здійснювалось, а отже тематика дослідження є сучасною та актуальною. Тому метою статті є дослідження нормативно-правового забезпечення з реагування на кризові ситуації в умовах збройного протистояння та надання пропозицій з удосконалення діяльності військових формувань та правоохоронних органів за цих умов.

Основу нормативно-правового забезпечення з реагування на кризові ситуації, що супроводжуються збройним протистоянням, складають вітчизняні нормативно-правові акти та міжнародні, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Основним законом України, який визначає державний устрій, порядок і принципи функціонування законодавчих, виконавчих та судових органів влади, права й обов'язки держави, суспільства та громадян тощо, є Конституція України. Конституція визначає (стаття 17), що захист суверенітету і територіальної цілісності України є найважливішими функціями держави, оборона України та захист суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності покладаються на Збройні Сили України, а забезпечення державної безпеки і захист державного кордону України – на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави [1].

В Конституції зазначаються повноваження Верховної Ради України щодо запровадження механізмів реагування на кризові ситуації, що супроводжуються збройним протистоянням (пункти 9, 12⁻¹, 31 статті 85) [1]. Не менш важливим є

закріплення повноважень Президента України в цій сфері (пункти 1, 17–20 статті 106) [1].

Відповідно до Конституції України, координаційним органом з питань національної безпеки і оборони при Президентові України є Рада національної безпеки і оборони України, функціями якої є «внесення пропозицій Президентові України щодо реалізації засад внутрішньої і зовнішньої політики у сфері національної безпеки і оборони, координація та здійснення контролю за діяльністю органів виконавчої влади у сфері національної безпеки і оборони у мирний час та координація та здійснення контролю за діяльністю органів виконавчої влади у сфері національної безпеки і оборони в умовах воєнного або надзвичайного стану та при виникненні кризових ситуацій, що загрожують національній безпеці України» [2].

Основні засади державної політики, що спрямована на захист національних інтересів і гарантування в Україні безпеки особи, суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз в усіх сферах життєдіяльності визначає Закон України «Про основи національної безпеки України» [3]. На наш погляд, у світлі останніх подій в Україні, важливим є визначення поняття «воєнна організація держави», що надає цей закон («сукупність органів державної влади, військових формувань, утворених відповідно до законів України, діяльність яких перебуває під демократичним цивільним контролем з боку суспільства і безпосередньо спрямована на захист національних інтересів України від зовнішніх та внутрішніх загроз» [3]). Національними інтересами є життєво важливі матеріальні, інтелектуальні і духовні цінності Українського народу, визначальні потреби суспільства і держави, реалізація яких гарантує державний суверенітет України та її прогресивний розвиток [3]. Отже підкреслимо, що Закон України «Про основи національної безпеки України» є основою нормативно-правового забезпечення з реагування на кризові ситуації, що супроводжуються збройним протистоянням.

Особливе значення серед нормативно-правових актів щодо забезпечення національної безпеки України взагалі, а реагування на кризові ситуації, що супроводжуються збройним протистоянням, зокрема, є Стратегія національної безпеки України (далі – Стратегія) [4], яка спрямована на реалізацію до 2020 року визначених нею пріоритетів державної політики національної безпеки.

Серед основних цілей Стратегії важливо виокремити «мінімізацію загроз державному суве-

ренітету та створення умов для відновлення територіальної цілісності України у межах міжнародно-визнаного державного кордону України, гарантування мирного майбутнього України як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової держави» [4]. В умовах сьогодення особливо важливими є розділи 3 (актуальні загрози національній безпеці України) та 4 (Основні напрями державної політики національної безпеки України).

Отже на наш погляд, сьогодні Стратегія має основоположне значення, оскільки відповідає сучасним викликам і загрозам безпеки держави, а також визначає основоположні позиції з реагування сил сектору безпеки і оборони на кризові ситуації, що супроводжуються збройним протистоянням.

Наступним першорядним нормативно-правовим актом є Воєнна доктрина України, яка є «системою поглядів на причини виникнення, сутність і характер сучасних воєнних конфліктів, принципи і шляхи запобігання їх виникненню, підготовку держави до можливого воєнного конфлікту, а також на застосування воєнної сили для захисту державного суверенітету, територіальної цілісності, інших життєво важливих національних інтересів» [5]. Воєнна доктрина, в першу чергу, ґрунтується на результатах аналізу та прогнозування воєнно-політичної обстановки та високої готовності до оборони. Серед розділів Воєнної доктрини необхідно виокремити п'ятий (Управління ризиками). Додамо, що в умовах сучасного розвитку процесу прийняття рішення управління ризиками відіграє першочергове значення, так як наразі в інтересах зниження ризиків створюється інтегрована система управління ризиками, в основу діяльності якої буде закладено моніторинг розвитку складових сектору безпеки і оборони [5].

Ще одним значимим нормативно-правовим актом забезпечення з реагування на кризові ситуації, що супроводжуються збройним протистоянням, є Концепція розвитку сектора безпеки і оборони України (Концепція) [6]. Концепцією визначено, що основною метою реформування та розвитку сектора безпеки і оборони є формування та підтримання спроможностей, що дасть змогу гарантовано забезпечити адекватне і гнучке реагування на весь спектр загроз національній безпеці України, раціонально використовуючи наявні у держави можливості і ресурси.

Відповідно до неї, для ефективного розвитку сектора безпеки і оборони в сучасних умовах найбільш перспективними є заходи з забезпечення

ефективної координації та функціонування державної системи кризового реагування; удосконалення системи державного прогнозування та стратегічного планування, системи планування застосування військ (сил) і засобів сектору безпеки і оборони на основі принципів і стандартів ЄС та НАТО та налагодження та підтримання взаємодії з авторитетними міжнародними організаціями та державами, спрямованої на нейтралізацію негативних наслідків прямих, позаконвенційних, гібридних та інших актів агресії проти України [6].

Також важливими шляхами досягнення необхідних спроможностей складових сектора безпеки і оборони є раціональний розподіл завдань у секторі безпеки і оборони, формування системи управління силами безпеки і оборони та створення єдиної системи ситуаційних центрів державних органів для забезпечення взаємодії цієї системи із Ситуаційним центром НАТО [6].

Отже, своєчасним наразі є актуалізація питання міжвідомчої взаємодії складових сектору безпеки і оборони та створення сучасних ситуаційних центрів. А проведена в рамках комплексного огляду сектору безпеки і оборони оцінка стану воєнної безпеки держави, а також набутий досвід участі складових сектору безпеки і оборони у антитерористичній операції спонукали на розроблення Стратегічного оборонного бюлетеня України [7]. В ньому серед основних проблем функціонування сил оборони визначено відсутність чіткого розподілу відповідальності за формування та застосування сил оборони, що негативно позначається на здатності керівництва держави здійснювати ефективне управління у сфері оборони; відсутність об'єднаного керівництва силами оборони, яке здійснювалося би відповідно до принципів і стандартів, прийнятих державами – членами НАТО та надмірність обсягів та неактуальність нормативно-правової бази у сфері оборони [7].

На наш погляд, основною метою Бюлетеня є Стратегічна ціль: Об'єднане керівництво силами оборони, що здійснюється відповідно до принципів і стандартів, прийнятих державами – членами НАТО, яка поставлена до кінця 2020 р. і має забезпечити очікуваний результат зі створення системи управління силами оборони на основі нового розподілу повноважень, функцій, завдань, обов'язків і відповідальності у сфері оборони, що відповідає принципам, прийнятим у державах – членах НАТО.

Задля цього поряд з іншими відокремлюється й оперативна ціль: «удосконалення системи вій-

ськового керівництва силами оборони шляхом розмежування питань формування та підготовки військ (сил) від їх застосування» та завдання «забезпечення ефективної міжвідомчої координації та взаємодії складових сил оборони».

Важливим показником цього завдання є створення ефективної координації дій органів публічної влади, на які покладається забезпечення оборони держави (оборонна реформа, застосування сил оборони та формування оборонних спроможностей). Термін виконання – до кінця 2020 р.

Щодо міжнародних нормативно-правових актів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України є невід'ємною частиною нормативно-правового забезпечення з реагування на кризові ситуації, що супроводжуються збройним протистоянням, то Закон України «Про міжнародні договори України» [8] встановлює порядок укладення, виконання та припинення дії міжнародних договорів України з метою належного забезпечення національних інтересів, здійснення цілей, завдань і принципів зовнішньої політики України, закріплених у Конституції та інших нормативно-правових актах. Головні норми міжнародного гуманітарного права також визначені у Гаазьких конвенціях та деклараціях 1899 і 1907 рр. [9], Женевських конвенціях про захист жертв війни 1949 р. і Додаткових протоколах до них 1977 р. [10], резолюціях Генеральної Асамблеї ООН [11] та інших міжнародних нормативно-правових актах. Правовий статус особи, права і свободи закріплені Загальною декларацією прав людини [12], Міжнародним пактом про громадянські і політичні права [13], Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод [14] та іншими нормативно-правовими актами.

В цілому, зазначимо наступне:

1. Визначальними та основоположними нормативно-правовими актами, що регламентують питання реагування військових формувань та правоохоронних органів спеціального призначення на кризові ситуації, що супроводжуються збройним протистоянням є Конституція України, Стратегія національної безпеки України, Воєнна доктрина України, Концепція розвитку сектору безпеки і оборони України та Стратегічний оборонний бюлетень України.

2. Воєнна доктрина, як основу реагування на кризові ситуації, що супроводжуються збройним протистоянням, розглядає використання можливостей міжнародних організацій сфери безпеки. Сьогодні це є вкрай актуальним напрямом,

що потребує подальшого розвитку та всебічної підтримки.

3. Питання міжвідомчої взаємодії військових формувань та правоохоронних органів спеціального призначення дуже складне і потребує першочергового вирішення. Тому важливою є оперативна мета Стратегічного оборонного бюлетеня України з удосконалення системи військового керівництва силами оборони шляхом розмежування питань формування та підготов-

ки військ (сил) від їх застосування та завдання із забезпечення ефективної міжвідомчої координації та взаємодії складових сил оборони.

4. Дотримання норм міжнародного гуманітарного права, а також прав і свобод осіб під час запровадження механізмів реагування на кризові ситуації, що супроводжуються збройним протистоянням, є обов'язковою та неухильною вимогою існування сучасної демократичної держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України : від 28.06.1996 № 254к/96-вр. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про Раду національної безпеки і оборони України : Закон України від 05.03.1998 № 183/98-ВР. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/183/98-вр>.
3. Про основи національної безпеки України : Закон України від 15.12.2005 р. № 3200–IV.: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/964-15>.
4. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 06.05.2015 р. «Про Стратегію національної безпеки України» : Указ Президента України від 26.05.2015 р. № 287/2015. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>.
5. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 02.09.2015 р. «Про нову редакцію Воєнної доктрини України» : Указ Президента України від 24.09.2015 № 555/2015. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/555/2015>.
6. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 04.03.2016 р. «Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України» : Указ Президента України від 14.03.2016 року № 92/2016. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/92/2016>.
7. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20.05.2016 р. «Про Стратегічний оборонний бюлетень України» : Указ Президента України від 06.06.2016 р. № 240/2016. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/240/2016>.
8. Про міжнародні договори України : Закон України від 29.06.2004 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1906-15>.
9. Конвенція про закони і звичаї суходільної війни (IV Гаазька конвенція) від 18.10.1907 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_222.
10. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I) від 08.06.1977 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_199.
11. Генеральная Ассамблея Организации Объединенных Наций : Резолюции. URL: <http://www.un.org/ru/ga/documents/gares.shtml>.
12. Всеобщая декларация прав человека : принята и провозглашена в резолюции 217 А (III) Генеральной Ассамблеи від 10.12.1948 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
13. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 19.10.1973 р. : ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР від 19.10.1973 № 2148–VIII URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_043
14. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

REFERENCES

1. Konstytutsiya Ukrayiny []. *Zakon Ukrainy* (28.06.1996 No 254k/96-VR). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*, (30), 141 (in Ukr.).
2. *Pro Radu natsional'noyi bezpeky i oborony Ukrayiny* [About the National Security and Defense Council of Ukraine]. *Zakon Ukrainy* (05.03.1998 No 183/98-BP). Retrieved from: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/183/98-вр>.
3. *Pro osnovy natsional'noyi bezpeky Ukrayiny* [On the Fundamentals of National Security of Ukraine]. *Zakon Ukrainy* (15.12.2005 No 3200–4). Retrieved from: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/964-15>.
4. *Pro rishennya Rady natsional'noyi bezpeky i oborony Ukrayiny vid 06.05.2015 r. «Pro Stratehiyu natsional'noyi bezpeky Ukrayiny»* [On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine

- dated 05/06/2015 «On the Strategy of National Security of Ukraine»). Ukaz Prezydenta Ukrainy (26.05.2015 No 287/2015). Retrieved from: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>.
5. *Pro rishennya Rady natsional'noyi bezpeky i oborony Ukrainy vid 02.09.2015 r. «Pro novu redaktsiyu Voyennoyi doktryny Ukrainy»* [About the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated 02.09.2015 «On the new edition of the Military Doctrine of Ukraine»]. Ukaz Prezydenta Ukrainy (24.09.2015 No 555/2015). Retrieved from: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/555/2015>.
 6. *Pro rishennya Rady natsional'noyi bezpeky i oborony Ukrainy vid 04.03.2016 r. «Pro Kontseptsiyu rozvytku sektoru bezpeky i oborony Ukrainy»* [On the decision of the Council of National Security and Defense of Ukraine dated March 4, 2016 «On the Concept of the Development of the Security and Defense Sector of Ukraine»]. Ukaz Prezydenta Ukrainy (14.03.2016 No 92/2016). Retrieved from: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/92/2016>.
 7. *Pro rishennya Rady natsional'noyi bezpeky i oborony Ukrainy vid 20.05.2016 r. «Pro Stratehichnyy oboronnyy byuletен' Ukrainy»* [On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated May 20, 2016 «On the Strategic Defense Bulletin of Ukraine»]. Ukaz Prezydenta Ukrainy (06.06.2016 No 240/2016). Retrieved from: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/240/2016>.
 8. *Pro mizhnarodni dohovory Ukrainy* [About international treaties of Ukraine]. Zakon Ukrainy (29.06.2004). Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1906-15>.
 9. *Konventsiya pro zakony i zvychai sukhodil'noyi viyny* [Convention on the Laws and Jurisdiction of the Suburban War]. 3 Haaz'ka konventsiya (18.10.1907). Retrieved from: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_222.
 10. *Dodatkovyy protokol do Zhenev's'kykh konventsiy vid 12 serpnya 1949 roku, shcho stosuyet'sya zakhystu zhertv mizhnarodnykh zbroynykh konfliktiv* [Additional Protocol to the Geneva Conventions of 12 August 1949, concerning the Protection of Victims of International Armed Conflict]. Protokol 1 (08.06.1977). Retrieved from: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_199.
 11. *General'naya Assambleya Organizatsii Ob'yedinennykh Natsiy* [United Nations General Assembly]. Rezolyutsii. Retrieved from: <http://www.un.org/ru/ga/documents/gares.shtml>.
 12. *Vseobshchaya deklaratsiya prav cheloveka* [Universal Declaration of Human Rights]. Prinyata i provozglashena v rezolyutsii 217 A (3) General'noy Assamblei (10.12.1948). Retrieved from: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
 13. *Mizhnarodnyy pakt pro hromadyans'ki i politychni prava* [International Covenant on Civil and Political Rights]. Ukaz Prezydii Verkhovnoyi Rady Ukrainy's'koyi RSR (19.10.1973 No 2148–8). Retrieved from: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
 14. *Konventsiya pro zakhyst prav lyudyny i osnovopolozhnykh svobod* [Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms]. (04.11.1950). Retrieved from: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

Надійшла 30.10.2017

Хитра О. Л. Розвиток нормативно-правового забезпечення з реагування на кризові ситуації, що супроводжуються збройним протистоянням. Форум права: електрон. наук. фахове вид. 2017. № 5. С. 415–420. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2017_5_65.pdf

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1206055>

Здійснено аналіз нормативно-правового забезпечення сектору безпеки і оборони щодо реагування на кризові ситуації, що супроводжуються збройним протистоянням. Визначено головні нормативно-правові акти, що декларують питання врегулювання та припинення збройного протистояння на території України. Досліджено проблемні питання міжвідомчої взаємодії військових формувань та правоохоронних органів за цих обставин.

Ключові слова: *нормативно-правові акти, кризові ситуації, збройне протистояння, механізми реагування, військові формування, правоохоронні органи*

Хитра О.Л. Развитие нормативно-правового обеспечения с реагирования на кризисные ситуации, сопровождающиеся вооруженным противостоянием

Осуществлен анализ нормативно-правового обеспечения сектора безопасности и обороны по реагированию на кризисные ситуации, сопровождающиеся вооруженным противостоянием. Определены главные нормативно-правовые акты, которые декларируют вопрос урегулирования и прекращения вооруженного противостояния на территории Украины. Исследованы проблемные вопросы межведомственного взаимодействия военных формирований и правоохранительных органов в таких условиях.

Ключевые слова: *нормативно-правовые акты, кризисные ситуации, вооруженное противостояние, механизмы реагирования, воинские формирования, правоохранительные органы*

Khitra O.L. Development of Normative and Legal Provision for Response on Crisis Situations, Followed by Armed Confrontation

The analysis of normative and legal provision of the security and defense sector as to the response on crisis situations, followed by armed confrontation, with the further provision of proposals for improving the activities of military formations and law enforcement agencies under these conditions, has been carried out.

The main normative and legal acts, that declare the questions of regulation and cessation of armed confrontation on the territory of Ukraine, among which the Constitution of Ukraine, the National Security Strategy of Ukraine, the Military Doctrine of Ukraine and the Strategic Defense Bulletin of Ukraine are of great importance, have been determined.

Special attention has been paid to the provision of the Concept of the development of the security and defense sector of Ukraine with the determination of the main purpose of the reform, and development of the security and defense sector through the formation and maintenance of capabilities, that will ensure that adequate and flexible response to the whole spectrum of threats to national security of Ukraine, and rational utilization of the state resources.

The measures of effective development of the security and defense sector in modern conditions, the effectiveness of which is aimed at ensuring effective coordination and functioning of the state crisis response system; the improvement of the system of state prediction and strategic planning, systems for planning the use of the troops (forces) and means of the security and defense sector based on the principles and the EU and NATO standards; establishing and maintaining of cooperation with the authoritative international organizations and states, aimed at neutralizing the negative effects of direct, non-conventional, hybrid and other acts of aggression against Ukraine have been outlined.

It has been noted, that the Military Doctrine of Ukraine as a basis for crisis response to military threats and preventing the escalation of military conflicts should consider the use of the possibilities of the UN Security Council, the OSCE, NATO, the EU, and other international structures that are responsible for maintaining international peace and security, the use of the crisis advisory mechanism in accordance with the provisions of the Charter on a Distinctive Partnership between Ukraine and the North Atlantic Treaty Organization, signed on July 9, 1997. Today, this is an extremely urgent direction that needs further development and comprehensive support.

It was established that the issue of interdepartmental interaction of military formations and law-enforcement agencies of special purpose is very complicated, and requires a high priority solution. Therefore, the operational goal of the Strategic Defense Bulletin of Ukraine on the improvement of the system of military command of the defense forces by differentiating the issues of formation and troops (forces) training, from their application, and the task of ensuring effective interdepartmental coordination and interaction of the components of the defense forces is really very topical nowadays.

Based on the analysis of the Strategic Defense Bulletin of Ukraine, the main problems of the functioning of the defense forces, connected with the absences of a clear division of responsibility for the formation and use of defense forces, that negatively affects the ability of the state command to govern effectively in the sphere of the state defense, have been determined; also have been determined problems, connected with the absence of an integrated management system of the defense forces, that would be carried out in accordance with the principles and standards adopted by the NATO member states; excessive volumes and irrelevance of the regulatory framework in the defense field.

It has been proved, that thorough research of normative-legal mechanisms of influence on crisis situations not only enables to increase the efficiency and effectiveness of management activities under the extraordinary conditions of functioning, but also gives an opportunity to determine optimal measures for their resolving.

Key words: *legal acts, crisis situations, armed confrontation, reaction mechanisms, military formations, law enforcement agencies*